

Početak 1974. Do da je bio najbolji u špijunskom razredu, na putu da postane leteći agent CIA-e: bolje se nosio s nedaćama od drugih, prenosio teške terete i mogao je odbiti napadače.

No na najtežem školskom špijunskom zadatku nestao je - pao je žrtvom pripadnika vlastite vrste - vrana.

Ptica je bila središnja figura desetogodišnjeg programa američke središnje obavještajne službe za obuku životinja kao agenata koji su trebali pomagati Washingtonu u hladnom ratu protiv Rusije.

U četvrtak CIA je objavila desetke dosjea o pokusima na mačkama, psima, dupinima i pitcama od golubova do onih najpametnijih - vrana.

CIA je proučavala mačke kao sredstvo prisluškivanja zbog njihove sklonosti lutanju, a psima je umetala električne implantate u mozak kako bi vidjela može li ih se kontrolirati na daljinu.

Nijedan od tih programa nije daleko odmaknuo.

Više je napora uloženo u obuku dupina kao potencijalnih izazivača sabotaža i pomoćnika u špijuniranju razvoja sovjetske nuklearne podmorničke flote koja je predstavljala najveći izazov američkoj moći sredinom 1960-ih.

Projektima Oxygas i Chirilogy nastojalo se utvrditi mogu li se dupini trenirati da zamijene ljudske ronioce i postave eksplozive na usidrena plovila ili ona u pokretu, ušuljaju se u sovjetske luke i postave akustične bove i detektore raketa ili da plivaju s ronionicima i prikupljaju njihove akustične potpise.

I od tih programa se odustalo i prepustilo američkoj mornarici koja do danas koristi dupine i tuljane.

Maštu šefova američke obavještajne službe zaokupile su u hladnoratovsko vrijeme i ptice - golubovi, sokolovi, sove, vrane pa čak i jata divljih ptica selica.

U tu svrhu agencija je angažirala ornitologe kako bi utvrdila koje ptice redovito provode dio godine na području Šihani u bazenu Volge jugoistočno od Moskve gdje su Sovjeti imali tvornicu kemijskog oružja.

CIA je na ptice selice gledala kao na "žive senzore" jer je vjerovala da bi se analizom njihova mesa moglo otkriti koje tvari Rusi testiraju.

Početak 1970-ih CIA se okrenula vranama i pticama grabežljivicama nadajući se da će ih moći obučiti za misije poput postavljanja prislušnih uređaja na prozorske klupice i fotografiranja.

U okviru projekta Axiolite, treneri ptica na otoku San Clemente uz južnu kalifornijsku obalu učili su ptice da lete kilometrima iznad mora, između brodova i kopna.

Ako se obuka pokazala uspješnom odabrani kandidat imao bi opasnu zadaću: bio bi

prokrijumčaren u sovjetsku Rusiju i pušten na slobodu sa zadaćom da preleti 25 kilometara noseći kameru kako bi slikao radare za rakete SA-5 i vrati se.

Odred su činili crvenorepi jastrebi, sove, supovi i kakadui.

Nije bilo jednostavno. Kakadu je bio dobar letač ali prespor da izbjegne napade galebova.

"Dva sokola uginula su od bolesti, još jedan obećavajući kandidat izgubio je perje i treneri su morali pričekati da završi mitarenje i da naraste novo perje.

Zvijezda projekta bila je vrana Do Da. U samo tri mjeseca Do Da je uspješno prošla put od letova dugih kilometar do onih od gotovo deset kilometara između broda i kopna i natrag i potom još pet kilometara natrag do kopna u istom danu.

Do Da je, prema pisanju znanstvenika, imala neobične sposobnosti izbjegavanja domaćih galebova i vrana koje su je napadale. No tijekom jedne misije napale su je dvije vrane i nikad više nije viđena.

Znanstvenici su bili razočarani jer su pticu zavoljeli.

Drugi veliki program bili su golubovi koji su već dva tisućljeća korišteni kao pismonoše, a u Prvom svjetskom ratu korišteni su za fotografiranje.

Izazov je bio to što su golubovi navikli letjeti između mjesta koja su im poznata a CIA ih je trebala za misije u Sovjetskoj Rusiji gdje su trebali letjeti između nepoznatih kokošarnika i ciljeva.

Agencija je nabavila stotine golubova i testirala ih s kamerama u raznim dijelovima SAD-a kako bi vidjela mogu li se obučiti na simliranim rutama.

Cilj je bio brodogradilište u Lenjingradu u kojemu su Sovjeti gradili nuklearne podmornice. Nakon obuke golubovi su dopremljeni u Washington na testiranje uz različite rezultate. Neki su snimili savršene fotografije no drugi su odletjeli sa skupim kamerama i nikad nisu pronađeni.

Jedan golub kojeg je napao jastreb vratio se tri tjedna kasnije, no bez kamere.

U dokumentima se ne navodi je li ikad operacija Lenjingrad bila izvedena no u analizi iz 1978. napisano je da je previše pitanje vezanih uz pouzdanost tih ptica.

(Hina)

Mačke, dupini i pametna vrana: Tajni CIA-ini špijuni

Kategorija: MAGAZINAŽurirano: Subota, 14 Rujan 2019 17:39

Objavljeno: Subota, 14 Rujan 2019 17:39

